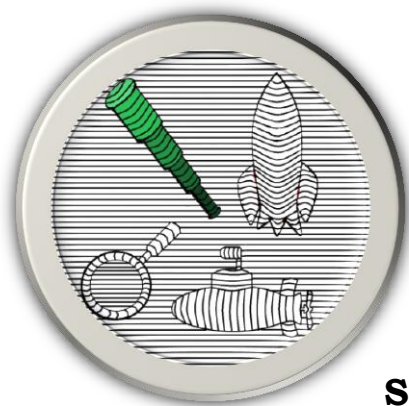

ABACUSÁN BAJNOKSÁG
2016/17

A NÉGY DIMENZIÓ VIADALA 7-8. OSZTÁLY

2.FORDULÓ – NAGY/TÁVOL

A csapat neve: _____

Iskolátok: _____

Szerezhető pontszám: 100 pont

Megszerzett pontszám:

Beküldési határidő: 2017. április 3.

Beküldési cím: Abacusán Stúdió, 1193 Budapest, Klapka u. 47.

Kedves Versenyzők!

Örömmel köszöntük Benneteket a 2016/17. évi 4 dimenzió viadala versenyen!

Az egyes fordulók során a csaptok kalauza ismét a korábbi években megismert család: az építész apuka, Adalbert, biokémia kutató mama, Wilhelmina, bakfis korba lépett lányuk, Eufrozina, és a kisöccse, Martin.

Míg a korábbi években Eufrozina különleges iránytűjének köszönhetően a 4 égtáj épített és természeti csodáival, Martin időgépe segítségével pedig a 4 korszak életmódjával, hírességeivel és nevezetességeivel ismerkedhetett meg a család és a versenyzők, idén Wilhelmina kalandvágya vezeti a családot – és vele a versenyben résztvevő csapatokat is.

„Gyerekek!” kérdezte egy reggelen Adalbert. „Tetszett a múltkori kaland a parányik világában?”

„Nagyon!” lelkesedtek a gyerekek kórusban. „Mi lesz a következő kaland?”

„Gyertek, nézzük meg, az érme mit kínál nekünk”

A gyerekek köré gyűltek, Wilhelmina is izgatottan leste az érme jeleit.

„ Úúúú... a távcső!” ámult el Eufrozina. „Ezek szerint irány a távol és a nagy!”

A következő pillantban egy gyönyörű könyvtárban találták magukat. A plafonig érő polcok zsúfolásig voltak régi és új könyvekkel, enciklopédiákkal, térképekkel... A terem közepén, sok száz éves földgömbök között számítógépek, kivetítők várták a látogatókat.

Tartsatok a családdal, fedezzétek fel együtt a könyvtár titkait!

1. feladat – A történelem nagyjai**___/15 pont**

Eufrozi egy hatalmas könyvet cipelt a hóna alatt.

„Keresem a nagy uralkodókat!” újságolta. Hamarosan ezeket a neveket gyűjtötte ki a könyvből:

Nagy Károly, Nagy Péter, Nagy Sándor, Nagy Ottó, Nagy Konstantin, Nagy Lajos, Nagy Heródes, Nagy Katalin, Nagy Kázmér

Segítsetek neki sorba rendezni az uralkodókat!

Készítsetek számítógéppel idővonalat! Az idővonalon uralkodása kezdeténél valamennyi uralkodóról jelenjenek meg a következő információk:

a. Neve,	e. portréja,
b. uralkodásának kezdete és vége,	f. egy hivatkozás, amellyel egy olyan internetes oldalra ugorhatunk, ahol egy, az uralkodásához fűződő történelmi eseményről van szó.
c. országa,	
d. uralkodóháza,	

A feladat megoldásához bármilyen programot használhattok. Mi ezt ajánljuk:

<https://www.tiki-toki.com>. Az elkészült idővonal linkjét vagy magát az idővonalat tartalmazó fájlt küldjétek el a verseny@abacusan.hu e-mail címre!

2. feladat – Magyarország leghosszabb folyói**___/10 pont**

Eufrozi felfedezett egy földrajzi enciklopédiát is.

„Nézd, Apu, itt a Világ leghosszabb folyói című résznél eláztak a lapok, nem mindent tudok elovasni!”

Segítsetek Eufrozinak – töltsétek ki a táblázatot!

A folyó neve	A folyó hossza	Országok, földrész, amelyen át folyik
Nílus		
		Dél-Amerika országai
	5980 km	Kína
	4092 km	Oroszország
		Kína
Ob		
Paraná		
	4700 km	Afrika
		USA
Amur		

3. feladat – Plakátok

___/15 pont

Santiago Calatrava korunk egyik zseniális építész. Nevéhez fűződik többek között a csavart felhőkarcoló Svédországban, Malmö városában.

A második képen Zaha Hadid, 2016 márciusában elhunyt iraki születésű, Pritzker-díjas építész terve látható, melyet Melbourneben fognak megépíteni.

A harmadik képen egy Kelet-Európai felhőkarcoló látható, amely 1955-ben épült Lengyelországban, Varsóban, a 237 méter magas Kultúra és Tudomány Palotája.

Állítsatok össze különlegesen nagy, magas épületekből, monumentális méretű szobrokból, egy városkép sziluettet - lehet ismert vagy kevésbé ismert – egy A4 rajzlapon, kb. 6-10 elemből, úgy, hogy a felhasznált épület vagy szobor alá írjátok oda mely országban található, és ha ismert a tervezője, nevét is tüntessétek fel! Fekete-fehérben dolgozzatok!

Az elkészült alkotás akár egy virtuális kiállítás inspiráló plakátja is lehet, mely megismerteti a nagyvilágban megépült egetkarcoló csodákkal.

A plakát szövege: 'FELHŐKARCOLÓK'. Ezt a szövegfoltot ügyesen helyezték el a papíron, vigyázzatok a kép-szöveg egyensúlyra és a betűk kialakítására!

Az alábbi képeken néhány példát láthattok a megoldásra!

4. feladat - Egy híres monológ

___/20 pont

„Erről jut eszembe!” szöveg Adalbert. „Van egy híres színmű, ami a „nagy” körül forog. Várjatok, előkeresem a leghíresebb részletét.” Ezzel a könyvespolchoz sietett, és levett róla egy régi kötetet. A gyerekek izgatottan figyelték, ahogy lapoz. Ám egyszer csak elkomorult az arca. „Egy egér kirágta a szöveget!”

Segítsetek a gyerekeknek! Hallgassátok meg ezt a híres monológot Sinkovits Imre tolmácsolásában [ezen a webhelyen](#), és egészítsétek ki a szöveget a hiányzó szavakkal!

A VICOMTE: (...) Mondok én neki
Olyat, de mindjárt, hogy a vére fagy!...
(_____ hoz lép és hetykén megáll előtte)
Önnek az _____ hm... az _____.

FŐSZEREPLŐ
(komolyan): Igen _____.

A VICOMTE (nevetve): Ha!

FŐSZEREPLŐ (rendíthetetlen nyugalommal):
Ez az egész?

A VICOMTE: De...

FŐSZEREPLŐ: Látta,

Ez szimplán hangzik... Így nincsen hatása!

Mondhatta volna szebben, kis lovag,

Más-más hangnemből... Így ni, hallja csak:

_____ : "Én nem járnék ám velem!"

Sebészt hívatnék, hogy metélje le!"

_____ : "Hisz findzsájába ér!"

Igyék vederből, abba belefér!"

_____ : "Csúcs, mely veri az eget!"

Hegyfok! Mit hegyfok? Roppant félsziget!"

_____ : "Mit rejt e hosszú tok?"

Tollszár van benne, vagy gyaníthatok

Papírvágó kést, ollót is talán?"

_____ : "Ön nagy barátja, lám,

A madaraknak! Póznát tart nekik,

Hol magukat jól kipihenhetik!"

_____ : "Kérem, ha pipázik ön,

S a füst orrán át gomolyogva jön,

Kéménytűzet szomszédja nem jelez?"

_____ : "Vigyázzon túlsúlyára! Ez

Lehúzza önt s fejjel bukik előre!"

_____ : "Látta, megfakul a bőre

Színét a napfény durván szívja ki

Egy kis napernyőt venne tán neki!"

_____ : "Hallott az Arisztófánész

Nagy állatjáról uraságod? Tán ez:

A Hippokampelefantokamelosz,

Hordott ilyen hús-díszet elől... e rossz

Hangzású lényen volt ily hosszú csont!"

_____ : "A manóba, mondd,

Ez a fogas jött most divatba? Ej,

Kalap számára pompás kicsi hely!"

_____ : "Hatalmas, büszke _____,

Egy teljes náthát csak a bős, komor

Mistráltól kapsz! Más szél ott meg sem érzik!"

_____ : "Vörös tenger, ha vérzik!"

_____ : "Ó, eszembe jut, ha nézlek:

Micsoda cégér egy illatszerésznek!"

_____ : "Kagyló ez, s ön Triton?"

_____ : "Mondja, mert én nem tudom,

Mikortájt nézik ezt a műemléket?"

_____ : "Gratulálunk néked

Tornyos házadhoz, nagyságos barátom!"

_____ : "Hékás, a számat tátom!

Orr az? Fenét orr! Ördögadta dolga:

Kis dinnye jaz, vagy óriás iborka!"

_____ : "Szuronyszegezve áll!

Lovas-roham ilyet készen talál!"

_____ : "Tán lutrit rendez? Én

Sejtem, hogy ez lesz a főnyeremény!"

Végül, torzítva Pyramus kriáját:

"Ez dülta szét az arc harmóniáját,

E szörnyeteg!... Pirul az áruló!"

Így ömlött volna szájából a szó,

Ha volna önben szellem és tudás.

De szellemet, boldogtalan dudás,

Ön sose látott s tán azt tudja csak,

Hogy hülye fráter is lehet lovag!

De hogyha önben annyi lelemény

Lett volna mégis, hogy kivágja szépen

Mindazt, amit most összehordtam én

E díszes, úri hallgatók körében:

A kezdő mondat első negyedét

Éles kardommal vágtam volna szét!

Mert magamat kigúnyolom, ha kell,

De hogy más mondja, azt nem tűröm el!

Ki a mű szerzője? _____

Mi a mű címe? _____

Mi az a nagy dolog, ami körül a mű cselekménye forog? _____

Milyen néven emlegetik a fenti részletet? _____

Soroljatok fel legalább 3 költői eszközt, példákkal, amely a fenti szöveget humorossá teszi:

Milyen eszközökkel éri el a szerző az egyes „hangnemek” érzékeltetését? Mutassátok be 3 példán!

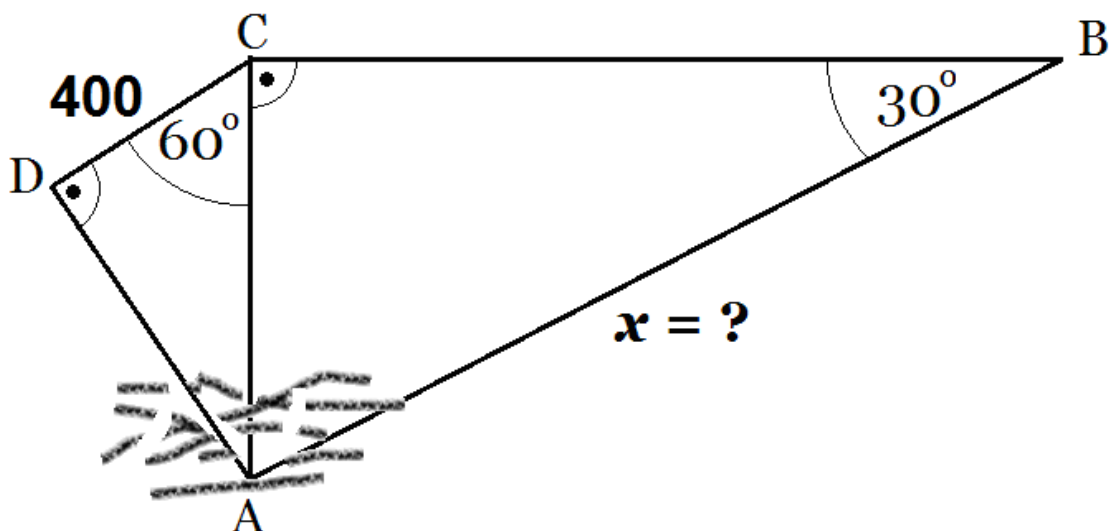
Válasszatok ki egy „hangnemet” a szövegből, és készítsetek hozzá illusztrációt! ____/10 pont

5. feladat – Fák a mocsárban

____/10 pont

Wilhelmina egy nagy fóliánst emelt le a polcról. belelapozott, és olvasni kezdte:

»Felfedező utunk során Indiában eljutottunk egy mocsaras területre, ahol különleges fákat fedeztünk fel (A, B, C, D-vel jelöltük). Az A, B, C és D-vel jelölt helyek közül az A-val jelölt fa egy mocsárban nőtt, nehezen megközelíthető, így nem tudtuk megmérni az AB távolságot, de megmértük a C és D fák távolságát: $CD = 400$ méter. Meg tudtuk mérni ezen kívül az ábrán jelölt szögeket. Innen már játszani könnyedséggel ki tudtuk számítani, hogy hány méter az A és B fák távolsága.«

6. Vándorló állatok

___/20 pont

Martin és Eufrozina lelkesedve vették észre, hogy a kivetítőn érdekes természetfilmeket vetítenek vándorló állatokról.

Csatlakozzatok hozzájuk, nézzétek meg a videókat, tanulmányozzátok a érképeket, és válaszoljatok a kérdésekre!

Gnú

Videó: <https://www.youtube.com/watch?v=HYM6LqDJLiM>

Térkép:

<https://static1.squarespace.com/static/54e8295ee4b03a84d29f3680/t/55b8e6c6e4b0c41d4691cdf2/1438181068157/Untitled.png+2>

Évente gnúk milliói vándorolnak keresztül Serengetin és Maasai Mara-n. Miért előnyös nekik ilyen hatalmas csordákban járni? _____

Vándorútjuk során a gnúk több folyón is átkelnek. Milyen veszély leselkedik itt rájuk?

Miért jó a gnúknak évente megtenni ezt az utazást? _____

Grönlandi bálna

videó: <https://www.youtube.com/watch?v=-XNLwOUr04>

Térkép: <https://www.youtube.com/watch?v=zqbB33mFPHI>

Melyik szoros látható a térképen? Keressétek meg! Melyik két ország között található?

A grönlandi bálnák planktonnal táplálkoznak. Sorolj fel három élőlényt, ami a plankton részét képezheti! _____

Egy grönlandi bálna nagyjából 1,8 tonna élelmet fogyaszt el egy nap alatt. Figyeljétek meg a térképen a mozgásukat! Körülbelül hány nap alatt ér el a bálna szorostól a Banks-szigetig, és ezalatt hány tonna táplálékot eszik meg?

Búbos banka

Videó: <https://www.youtube.com/watch?v=QyRlnE3joNg>

Búbos banka térkép

<http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/common-hoopoe-upupa-epops/distribution>

(A színek jelentése: kék:telelőhely, zöld: egész évben megtalálható, sárga: fészkelőhely)

Miért költözik a búbos banka? _____

A búbos bankát népiesen бүдös bankának is hívják. Miért? _____

Egy kifejlett búbos banka vadászterülete a fészektől számított megközelítőleg 2,5 km sugarú kör.
Hány négyzetkilométeres területről hozhat rovarokat a fiókáinak?

Tegyük fel, hogy egy négyzetméter területen átlagosan 700 ízeltlábú található! Hány ízeltlábú él
ennek a búbos bankának a vadászterületén?

Ugyanez a búbos banka háromféle ízeltlábút vadászik a fiókáinak: fűlbemászót, tücsköt és százlábút.
Öt fiókáját hányféleképpen tudja megeztetni, ha nem keveri össze őket (azaz a különféle sorrendek
különbétele etetésnek számítanak)?